

DOĞAL BOYA İLE PAMUKLU KUMAŞLAR ÜZERİNDE GELENEKSEL AĞAÇ BASKI UYGULAMASI: MOR SOĞAN KABUĞU ÖRNEĞİ

Alara Nur KESKİN¹
Fazlıhan YILMAZ^{*1}

¹Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, Erzurum, Türkiye

Gönderilme Tarihi / Received: 17.09.2025

Kabul Tarihi / Accepted: 14.01.2026

ÖZ: Geleneksel ağaç baskı sanatı farklı kültürlerde kendi perspektifinde şekillenerek gelişen önemli bir sanat dalıdır. Anadolu'da yazmacılık adı altında tekstil yüzeylerine uygulanan bu baskı sanatı, stilize edilen motifler ile öznel bir kimlik kazanmıştır. Geçmişte doğal boyalar ile uygulanan ağaç baskı sanatı, sentetik boyaların da keşfi ile günümüzde kimyasal boyalar ile icra edilmeye başlanmıştır. Buna karşın, kimyasal boyaların çevreye verdiği zarar ve tahribatın günümüzde birçok araştırmaya konu olması, doğal boyaların kullanımını yeniden gündeme getirmiştir. Günümüzde ise, yapılan literatür araştırmalarında, doğal boyaların baskıda kullanımı ekolojik baskı uygulamaları ile sınırlı kalmıştır. Bu nedenle yapılan literatür araştırmaları sonucunda, mor soğan kabuğundan elde edilen toz boya ile geleneksel ağaç baskı uygulamasına çok fazla rastlanılmamış olup, bu durum da çalışmanın özgün değerini göstermektedir. Çalışmada, ağaç baskı sanatının mor soğan kabuğundan elde edilen toz boya ile yeniden uygulanmasına yönelik doğal boya ile baskı uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında ağaç baskı sanatının geleneksel yöntemleri korunarak doğal boya ile yeniden uygulanması kültürel mirasın korunmasına katkı sağladığı gibi, ekolojik üretim anlayışına da hizmet etmektedir. Pamuklu kumaşlar üzerine yapılan mordan maddesiz ve 4 farklı mordan maddeli baskı uygulamaları sonucunda kumaş numunelerinin renk ölçümleri (K/S , $CIE L^*a^*b^*C^*$ ve h°), haslık testleri, SEM ve SEM-EDX analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçların incelenmesi ile birlikte, mor soğan kabuğundan çökeltme yöntemi ile üretilen doğal toz boyanın ağaç baskı uygulamasında kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağaç baskı, doğal boya, haslık, renk, sürdürülebilirlik

TRADITIONAL WOOD PRINTING APPLICATION ON COTTON FABRICS WITH NATURAL DYE: PURPLE ONION PEEL EXAMPLE

ABSTRACT: Traditional woodblock printing art is an important branch of art that has developed by being shaped in different cultures in its own perspective. This art of printing, which is applied to textile surfaces under the name of block-printing in Anatolia, has gained a subjective identity with stylized motifs. The art of wood printing, which was applied with natural dyes in the past, has started to be performed with chemical dyes today with the discovery of synthetic dyes. On the other hand, the fact that the damage and destruction caused by chemical dyes to the environment is the subject of many studies today has brought the use of natural dyes to the agenda again. Today, in the literature review, the use of natural dyes in printing has been limited to ecological printing applications. Therefore, as a result of the literature research, traditional wood printing application with powder paint obtained from purple onion peel has rarely been reported, which shows the original value of the study. In the study, printing with natural dye was carried out for the re-application of wood printing art with powder paint obtained from purple onion peel. Within the scope of the study, the reapplication of woodblock printing using natural dyes while preserving traditional methods not only contributes to the preservation of cultural heritage but also supports an ecological approach to production. As a result of printing applications performed on cotton fabrics without a mordant and with four different mordants, color measurements of the fabric samples (K/S , $CIE L^*a^*b^*C^*$ and h°), fastness tests, and SEM and SEM-EDX analyses were carried out. Upon examining the obtained results, it was determined that the natural powdered dye produced from purple onion skins using the precipitation method can be used in woodblock printing applications.

Keywords: Woodblock print, natural dye, fastness, color, sustainability

*Sorumlu Yazarlar/Corresponding Authors: fazlihan.yilmaz@atauni.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.7216/teksmuh.1785883>

www.tekstilvemuhendis.org.tr